

Závěrečná zpráva projektu specifického výzkumu na rok 2013 – zakázka č. 2117

Název projektu:

Diagnostika osob se získanými neurogenními poruchami řečové komunikace, zaměřená na praktické řešení životních situací.

Specifikace řešitelského týmu:

Odpovědný řešitel: doc. PaedDr. Karel Neubauer, Ph.D.

Kontakt: karel.neubauer@uhk.cz, tel. 737 825 214

Pracoviště: Katedra speciální pedagogiky PdF UHK

Studenti magisterského studia na PdF UHK:

Bc. Aneta Bláhová

Studentka navazujícího magisterského studia NSPM – Speciální pedagogika rehabilitační činnosti a management speciálních zařízení (2. ročník prezenční formy studia).

Bc. Michaela Chotěborová

Studentka navazujícího magisterského studia NSPM – Speciální pedagogika rehabilitační činnosti a management speciálních zařízení (2. ročník prezenční formy studia).

Bc. Iveta Mrázková

Studentka navazujícího magisterského studia NSPM – Speciální pedagogika rehabilitační činnosti a management speciálních zařízení (2. ročník prezenční formy studia).

Bc. Denisa Chrpová

Studentka navazujícího magisterského studia NSPM – Speciální pedagogika rehabilitační činnosti a management speciálních zařízení (2. ročník kombinované formy studia).

Celková částka přidělené dotace:

111.620 Kč

Postup při řešení projektu:

Projekt je zaměřen na specifickou oblast logopedické diagnostiky, zahrnující využití adekvátních metod zhodnocení porušených modalit komunikačního systému, ale také s problematikou zhodnocení pragmatických komunikačních a úsudkových schopností osob s poruchami řečové komunikace. Cílovou skupinou šetření jsou osoby se získanými neurogenními poruchami řečové komunikace. Dílčím cílem je komparovat rozdíly mezi jednotlivými definovanými skupinami osob, především osob s parciálními jazykovými deficitem

typu afázie a osob s globálními deficity komunikace na základě degenerativního onemocnění CNS. Z metodologického hlediska využívá expozice testových materiálů, využívaných v této oblasti a kvantitativního zpracování dosažených výsledků se základními statistickými parametry.

Problematika komplexní diagnostiky osob se získanými poruchami komunikace na neurogenní bázi, především osob vykazujících projevy afázie či kognitivně - komunikační poruchy, souvisí s využitím adekvátních metod zhodnocení porušených modalit komunikačního systému, ale také s problematikou zhodnocení pragmatických komunikačních a úsudkových schopností takto handicapovaných lidí. Diagnostika adekvátní či omezené schopnosti reagovat na praktické životní situace přímo souvisí s efektivitou rehabilitačního procesu a dosažení dobré úrovně obnovení samostatnosti v komunikaci a osobním životě dané osoby se získanou neurogenní poruchou komunikace. Taková diagnostika vyžaduje zobrazení praktických životních situací a jejich řešení s užitím úsudku a zkušeností, která není vázáno na verbální jazykový vstup a respektuje situaci osob se získanými poruchami komunikace. "The Butt Non-Verbal Reasoning Test" (2004, BNVR) je vysoce inspirativním zástupcem takto orientované diagnostiky. Forma testu s dvěma sadami fotografií umožňuje rychlé (15 min.) a efektivní provedení vyšetření s minimálním verbálním vstupem a vysokou validitou pro multikulturní a vícejazyčné provedení. Pro uvedené vlastnosti je test vhodným podkladem do programu dlouhodobého ověřování na populaci českých osob s neurogenními poruchami komunikace, neboť lze pro minimální jazykovou a transkulturní odlišnost originálního testového materiálu předpokládat jeho úspěšné užití pro české jazykové prostředí a možné široké užití pro odborníky profesí, které uvádějí autoři testu - pro logopedy, ergoterapeuty a psychology. Také umožňují komparativní zhodnocení výsledků dalšího diagnostického materiálu, který je v této oblasti široce využíván (Token test, Mini Mental State Examination) a porovnání výsledků s původními výsledky, prezentovanými autory "The Butt Non-Verbal Reasoning Test" (BUTT, BUCKS, 2004)

Cílem předkládaného výzkumného projektu bylo realizovat srovnávací studie zahrnující skupiny po 20 osobách s afázií po CMP a diferenciální skupiny 20 seniorů s degenerativním onemocněním centrální nervové soustavy, třetí oblastí výzkumného šetření bylo zapojení kontrolních skupin po 20 osobách bez komunikačního deficitu. Cílem bylo přiblížení se parametrům, za kterých byl v původní ověřovací a validizační studii "The Butt Non-Verbal Reasoning Test" prováděn. Srovnávací studie obsahuje i komparativní zhodnocení výsledků dalšího diagnostického materiálu, který je v této oblasti široce využíván (Token test, Mini Mental State Examination) u všech diagnostikovaných osob. Výsledky studie na úrovni základních parametrů s užitím procentuálního a počerního poměru dokladují rozptyl výsledků u diagnostikovaných osob a potřebnost rozvoje tohoto typu diagnostiky. Umožňují také následné porovnání výsledků s původními výsledky, prezentovanými autory "The Butt Non-Verbal Reasoning Test" Při realizaci výzkumu byla a je zajištěna spolupráce s pracovišti, které v rezortu zdravotnictví a sociálně – zdravotní péče realizují komplexní rehabilitaci osob – rehabilitačními ústavami (Chotěboř, Luže-Košumberk, Jánské Lázně, Hostinné) a gerontocentry či domovy pro seniory (Filipov, Jaroměř) a pracovišti klinické logopedie či ergoterapie, která v této oblasti jsou součástí daných zařízení. Realizace projektu byla od počátku spojena s diskuzí na mezinárodní úrovni, v rámci aktivní účasti na mezinárodních kongresových akcích s tematikou afaziologické diagnostiky a terapie.

Vzhledem k plnému potvrzení předpokladu, že test má minimální jazykovou a transkulturální odlišnost pro užití v českém jazykovém prostředí a je vhodný pro široké užití pro odborníky profesí, které uvádějí autoři testu - pro logopedy, ergoterapeuty a psychology i pro komparaci s dalšími screeningovými testy v této oblasti, revidovaným Token test a škálou MMSE, byl pozměněn charakter výstupního zpracování testu. Na místo jeho úpravy směrem od experimentální verze k validizaci české formy BUTT testu, lze akceptovat užití originální verze v českém jazykovém prostředí. S tohoto důvodu je další fáze ověřování validity výsledků zaměřena na rozšíření výzkumných osob na rozsah min. 40 osob, dříve než bude přikročeno ke komparaci s originálními validizačními daty autorů testu. V závěrečné fázi výzkumu bude využito statistického ověřování validity dosažených parametrů, v souladu s metodami, původně užitými v této oblasti autory "The Butt Non-Verbal Reasoning Test" (BUTT, BUCKS, 2004), chí-kvadrát a Wilcoxonův test shody.

Splnění kontrolovatelných výsledků řešení

Publikační výstupy projektu jsou zásadního charakteru a vyplývají z jeho závažnosti a možností jeho prezentace na mezinárodních významných konferencích a zařazení výsledků do vědecké monografie. Níže uvedené přednáškové a publikační aktivity jsou zaneseny do OBD systému.

1. NEUBAUER Karel, ŠUHAJDOVÁ Věra

Česká experimentální verze vyšetření „THE BUTT NON-VERBAL REASONING TEST“ u osob s degenerativním onemocněním CNS: výsledky pilotní studie.

Předneseno na X. afaziologickém sympoziu, Brno, 14.-15. 3. 2013, zařazeno do sborníku z konference (s. 26) ISBN 978-80-904971-1-5

2. NEUBAUER Karel, ŠUHAJDOVÁ Věra, MRÁZKOVÁ Iveta, CHOTĚBOROVÁ Michaela

PERSONS WITH APHASIA AFTER CVA AND SUBJECTS WITH DEGENERATIVE DISORDERS OF CNS – KOMPARATIVE STUDY WITH USING CZECH EXPERIMENTAL VERSION „THE BUTT NON-VERBAL REASONING TEST“.

Zařazeno do programu světového sympozia IALP v Turíně - 29th Word Congress of the IALP (International Association of Logopedics and Phoniatrics) 25. – 29. 8. 2013, publikováno ve sborníku konference (s. 122) CCI Turín.

3. NEUBAUER Karel, ŠUHAJDOVÁ Věra, MRÁZKOVÁ Iveta, CHOTĚBOROVÁ Michaela, CHRPOVÁ Denisa, BLÁHOVÁ Aneta

Diagnostika schopnosti řešení praktických životních situací versus diagnostika kognitivních a percepčních schopností – srovnávací studie užití The Butt test a MMSE – Token test u osob s neurogeně podmíněnými poruchami komunikace.

Předneseno v programu konference „Neurovaskulární kongres 2013 41. Slovenské a české cerebrovaskulárne sympóziu“, 23.-25.10. 2013, Hotel Patria, Štrbské Pleso, SROV.

Publikováno v suplementu časopisu „Neurologia“ (ISSN 1336-8621), S, 8. 2013, str. 20-21.

4. Aktivní účast řešitele projektu na mezinárodní akci „Venice Summer School on Aphasia and Language Rehabilitation“ v IRCCS Rehabilitation Hospital and Research Institute San Camillo v Itálii, 24. – 27. 7. 2013. Akceptovaná evropská akce v oblasti výměny poznatků

v oblasti získaných neurogenních poruch komunikace a v oblasti aktuálních konferenčních a publikačních výstupů.

Výsledky celého rozsahu výzkumné studie, tedy i v současnosti probíhající části šetření, budou zpracovány do monografie „Poruchy komunikace u dospělých a stárnoucích osob,, (Neubauer a kol., autorský kolektiv ČR – SL – PL), která je v publikačním plánu nakl. Gaudeamus pro rok 2014. Vhodnou publikační snahou je také publikace souhrnné statě v přístupných periodících s impakt-faktorem (Česká a slovenská neurologie, Česká a slovenská psychiatrie).

Přehled realizovaných výdajů:

Odměny řešitelům	Karel Neubauer	21000,-	Částečná kompenzace konferenčních poplatků a cestovních nákladů zahraničních akcí
Náklady na stipendijní ohodnocení studentů	Aneta Bláhová Michaela Chotěborová Denisa Chrpová Iveta Mrázková	17000,- 17000,- 17000,- 17000,-	Odměna studentům za vykonanou práci pro projekt, kompenzace vzniklých cestovních výdajů s realizací výzkumného šetření a zahraničních akcí.
Aktivní účast na Neurovaskulárním sympoziu, SR		7566,-	Dle předložených cestovních dokladů, cestovního příkazu
Diagnostický program Mentio nahrávání	Zakoupení diagnostické pomůcky s licencí	4300,-	CD s licenčním klíčem Zpracování diagnostických sezení s p. osobami
Kancelářský spotřební materiál		10766,-	Materiál k realizaci a zpracování činností projek.
Celkem		111620,-	

Datum:

Podpis odpovědného řešitele

3.1.2014 Hradec Králové